

Helsingin kaupunki
Ympäristökeskus

Helsingin luonnonsuojelualueet

Itäniityn laakson luonnonsuojelualue

Itäniityn laakson luonnonsuojelualue

Helsingin suurimman saaren, Laajasalon, itäosaan Jollakseen on perustettu Itäniityn laakson luonnonsuojelualue 2000-luvun lopussa. Alue ei ole pinta-alaltaan suuri, vain 7,6 hehtaaria, mutta Itäniityn luonto on monimuotoinen ja edustava. Monipuolisuuden tunnulle perustaa luovat suuret korkeusvaihtelut: Saunalahden jyrkiltä näköalakallioilta laskeudutaan rehevälle alavalle rantaniitylle lähes merenpinnan tuntumaan, ja sitten voittopuolisesti lehtomaisten metsien kautta päästään taas kipuamaan aluetta pohjois- ja itäosissa reunustaville kallioille. Koko alue sijaitsee noin 30 metriä korkean Tonttuvuoren pohjoispuolella.

Saunalahden ranta – kalliokangasta ja leppäluhtaa

Jollaksenaukiolta suojelualueelle tullessa Poikasaarentieltä haarautuu polku, joka johtaa mäntykankaan halki opastaululle. Opastaululta on vain sadan metrin matka Itäniityn hienoimmalle näköalapaikalle: rantakalliolle, josta avautuu komea näkymä Saunalahdelle. Tämä alueen länsikolkka on mustikkaa ja metsätähteä kasvava mänty-kuusikangasta, jollaista Itäniityn alueella ei juuri muualta löydäkään.

Kun kalliolta laskeutuu Saunalahden rantoja seuraillen alas, päätyy alavalle ruoikkorantaiselle tervaleppäluhdalle. Samaa reittiä on supikoira jolkutellut lukemattomia kertoja. Toukokuussa komeiden tervaleppien alla on aareittain kukkia rentukoita, ja myöhemmin kesällä keltakukkaisten sarjaa jatkavat upeat kurjenmiekat sekä ranta-alpit.

Tervaleppäluhta rajautuu idässä kaapean Poikasaarentiehen. Etelän suuntaan kohoaa kuusivaltainen rinnemetsä, jossa muun muassa taikinamarja ja koiranheisi kasvavat ja tarjoavat syksyisin lintujen ruoaksi ja kulkijan silmäniloksi punaisia marjojaan.

Itäniityn laakso rantoineen kuuluu Helsingin arvokkaiisiin lepakkoalueisiin. Pohjanlepakko, vesisiippa ja viiksisippa viihtyvät alueella. Lepakot käyttävät Itäniityn luhtaa ja rantametsiä saalistus- ja oleskelupaikkoinaan.

Vinokasrypäs pihlajanrungolla.

Itäniityn laakson vanha pelto metsitty

Jos tervaleppäluhdalta jatkaa itään, on heti tien yli harpatessaan Itäniityn niityllä. Se on aiemmin ollut osin viljeltyä peltona, osin niitynä. Nyt Itäniitty on hyvää vauhtia metsittymässä lehdoksi: tuomet, haavat, vaahterat ja raidat valtaavat alaa, ja siellä täällä kasvaa myös kuusia.

Itäniityllä kasvaa Helsingin suurin lehtokieloesiintymä.

Itäniityltä löytyy laji, jonka esiintymä on ehkä kaikista Itäniityn kasveista merkittävin: lehtokielo. Tällä melko suppealla alueella on koko Helsingin suurin lehtokieloesiintymä, parhaimmillaan toistasataa yksilöä! Alkukesällä niityn eteläkolkassa kenttäkerroksen lajeista vain hiirenportaat kohoavat tätä komeaa lehtokasvia korkeammalle. Parittaiset valkeat kukat ovat lehtokielon kokoon nähden pienet.

Keskiosiltaan niitty on keväällä varsin avoin, ja valkokuokot kukkivat mattoina, kun lehtipuut vielä jättävät välinsä valoiksi ja avariksi. Sydän- ja loppukesällä pensaiden, lehtipuiden ja kenttäkerroksen rehevöidyttä Välskärinniitty saa sankan viidakkomaisen ilmeen. Tuolloin kulku maastossa voi olla jopa hankalaa, ja yleensäkin suojelualueella liikkujalle suositellaan kunnostettujen polkujen käyttämistä.

*Mustikka
kukkii.*

*Soikkokaksikko
- harvinaistunut
kämmeckä.*

Polku vie kuusilehtoon ja kalliosolaan

Itäniityn ja lasku-uoman pohjoispuolelta Poikasaarentieltä erkanee polku, joka länsi-itäsuunnassa halkoo luonnonsuojelualuetta sen keskivaiheilta. Polku jatkuu alueen itärajalle Tonttuvuorenkujalle, josta taas pääsee komeiden kallioiden välissä kulkevaa reittiä seurailemalla alueen pohjoisosaan. Kallioiden tyvillä haarautuvat juurakot ja paksu sammalmatto luovat paikoin satumaisia onkaloita, joita pik-

kunisäkkäät ovat muokanneet mieleisekseen. Hyvänä myyrävuonna sammalkoloissa näkee myyriä suorastaan vilisevän, kun hetkeksi pysähtyy odottamaan. Itäniityn pohjoisosan lehtomaisissa laaksoissa viihtyy soikkokaksikko, uhanalainen kämmeckäharvinaisuus. Samoilla paikoilla kasvaa kevätlinnunhernettä ja metsävirnaa.

Ruskohukankorento

Perhosia, kalliota ja kulttuurikasveja

Suojelualan keskisen itäosan jyrkälle kallionyppylälle kulkua helpottamaan ja maastokulumisen hillitsemiseksi on rakennettu puuportaat. Avoimella kalliolla voi nähdä päivää paistattavan neitoperhosen, ja kallio on korean pikkukultasiiven omaa elinympäristöä. Alkukesällä siellä saalistaa ruskohukankorento, loppukesällä tummat ja punaiset syyskorennot ovat vuorossa.

Kallion itäpuolella suojelualan itärajana on Tonttuvatunruokuja, jolta näkyy kallionrinneessä kasvava vankkaoksainen järeä mäntyvanhus. Tonttuvatunruokujan eteläpäässä suojeluaue jatkuu jonkun verran tien itäpuolelle, jossa on vahvasti kulttuuritaustainen metsikkö. Siellä kasvaa valtapuun haavan lisäksi muun muassa pihasyreeniä, siperianhernepensasta ja karviaista. Mustakonnaamarja on kenttäkerroksen mielenkiintoinen, valkokukkainen ja mustamarjainen, myrkyllinen lehtolaji.

Pikkukultasiipi viihtyy kalliokumpareilla.

Taikinamarja

Lehdon vuosi vaihtuu väkevästi

Jollaksen Itäniitty elää ja muuttuu voimakkaasti vuodenaikojen mukaan, mikä johtuu paljolti alueen lehtomaisesta luonteesta. Kevät on valon ja monin värein kukkivien kevätkasvien aikaa. Sini- ja valkovuokot, kevätlinnunherneet, rentukat ja kevättähtimöt sekä kalliokielot kukkivat omilla paikoillaan, kun monilajisten ja –lukuisten lehtipuiden lehdet vasta pyrkivät silmuista vihertämään. Loppukevät on myös äänekästä aikaa, kun mustapääkerttu, satakieli ja luhtakerttunen taituroivat eloisesti vaihtelevine lauluineen, peukaloinen ja sirittäjä pontevasti kajahtavine, helposti tunnettavine säkeineen.

Kesän edetessä lintujen pesintä pääsee hyvään vauhtiin, ja nyt lintumaailma kertoo itsestään toisenlaisin äänin. Vanhan haavan sisuksista tai koivupökökelön kolosta voi kuulua kiivasta, vaativaa kiikitystä: tikantopojat julistavat nälkäänsä. Käpytikan lisäksi alueella pesivät myös palokärki ja Suomessa vaarantuneeksi luokiteltu pikkutikka.

Syksy on sienten valta-aikaa. Itäniityn monet lahoppuat, sekä vielä pystyssä seisovat että maahan sortuneet, ovat monille sienille ja kauniille sieniryhmille hyvää kasvualustaa. Alueen pohjoisosan paksusammalinen kuusikko on myrkyllisen valkokärpässien elinpaikkaa.

Talveksi Itäniitty hiljenee. Puukiipijät ja hippiäiset kiertelevät metsiä pieniin taisparviin lyöttäytyneinä, käpytikka nakuttaa, palokärki huutaa lentoon lähtiessään. Mutta enimmäkseen on hiljaista. Lumeen ilmestyneistä jälkijonoista voi tarkkailla nisäkkäiden talvieloa; milloin löytyvät kevättalven ensimmäisen supikoiran jäljet, kun lyhyt talviuni on päättynyt, vai eivätkö säät anna supikoiralle lainkaan talviunirauhaa.

Käpytikan koti on haavankolo.

Kevätlinnunherne

Yhteydet

Jollaksen bussilinjalla 85 Herttoniemestä pääsee lähimmillään noin 1,2 km:n päähän Itäniitystä, ja omalla autolla tulija voi jättää autonsa Jollaksenaukion parkkipaikoille, josta on noin 600 metrin kävelymatka. Suojelualan pienet, enimmäkseen hiekkapäällysteiset tiet, Poikasaartentie, Tonttuviaarentie ja Tonttuviaenkuja, soveltuvat mainiosti polkupyörällä ajettaviksi. Metsäpoluille ei pyörillä saa lähteä.